

INFORMAATIOTUTKIMUKSEN PÄIVÄT 2022

Kuvataiteilijoiden informaatiovuoro- vaikutus työprosessin aikana

Hille Ruotsalainen

Tampereen yliopisto

hille.ruotsalainen@tuni.fi

<https://orcid.org/0000-0002-2513-9223>

Asiasanat: kuvataiteilijat, tiedonhankinta, työprosessit, informaatiokäyttäytyminen

Viittaaminen: Ruotsalainen, H. (2022). Kuvataiteilijoiden informaatiovuorovaikutus työprosessin aikana. *Informaatiotutkimus*, 41(2–3), 138–142. <https://doi.org/10.23978/inf.122659>

Artikkeli on lisensoitu Creative Commons Nimeä-EiKaupallinen-JaaSamoin 4.0 Kansainvälinen -lisenssillä

Työn tavoite ja merkitys

Maailman kuvallistuminen ja kuvien valta, ns. visual turn, on vaikuttanut länsimaiseen kulttuuriin voimakkaasti 1990-luvulta lähtien. Samaan aikaan digitalisoituminen on kiihtynyt. (Mietzner et al., 2005; Ventrella, 2015.) Näiden muutosten ymmärtäminen edellyttää uudenlaista tulkintakehystä. Väitöstutkimukseni keskittyy kahden megatrendin, kuvallisen käänteen ja digitalisoitumisen, vaikutuksiin kuvataiteilijan työssä.

Tutkimuksessani näiden megatrendien vaikutuksia tarkastellaan visuaalisen maailman ammattilaisten, kuvataiteilijoiden, työn ja siihen liittyvän tiedonhankinnan kautta. Kuvataiteilijan työ edellyttää monipuolista vuorovaikutusta informaation kanssa, eli tiedonhankintaa, tiedon jakamista ja tiedon käyttöä.

Kuvataiteilijoiden informaatiovuorovaikutuksesta tiedetään varsin vähän. Informaatiovuorovaikutuksen tarkastelu tarjoaa tulkintakehyksen, jonka avulla saadaan esiin kuvallisessa informaatioympäristössä tapahtuneita muutoksia. Tässä tutkimukseni on poikkitieteellinen pureutumalla informaatiotutkimuksen ja taiteiden tutkimuksen leikkauskohtaan.

Koska kuvataiteilijan työssä keskeistä on luova prosessi, se toimii myös tämän tutkimuksen lähtökohtana. Tutkimuksessa hyödynnetään kuvataiteilijan työprosessin jäsennyttä (Ruotsalainen, 2012). Tässä jäsennyksessä kuvataiteilijoiden informaatiovuorovaikutusta käsitellään prosessina, jossa jokaiseen vaiheeseen liittyy tietynlaista, sille tyypillistä tiedonhankintaa.

Tutkimuskysymys: Millaista on kuvataiteilijoiden informaatiovuorovaikutus?

Alakysymykset:

1. Millaisia työvaiheita kuvataiteilijan työprosessiin sisältyy?
2. Millaista tiedonhankintaa kuvataiteilijan työprosessin eri vaiheisiin liittyy?
3. Millaisia tietotyyppisiä kuvataiteilijoiden ammatillisessa tiedonhankinnassa voidaan erottaa?
4. Millaista on tutkimusaineistossa ilmenevä visuaalinen informaatio?
5. Miten kuvataiteilijan tiedonhankinta on muuttunut viimeisen vuosikymmenen aikana?

Työn tausta

Kaksi keskeisintä kuvataiteilijoiden informaatiovuorovaikutuksen tutkimusta ovat Cobbledickin haastattelututkimus (1996) ja Hemmigin kvantitatiivinen (2009) tutkimus.

Susie Cobbledick haastatteli tutkimuksessaan (1996) neljää taiteilijaa. Hänen tavoitteenaan oli saada alustavaa tietoa kuvataiteilijan tiedonhankinnasta syvähaastattelumenetelmällä. Cobbledick jakoi tiedonlähteitä koskevat kysymykset kahdeksaan pääluokkaan – tietotyyppeihin – joista on muodostunut pohja myöhemmälle tutkimukselle.

William S. Hemmig (2009) totesi, että kuvataiteilijat etsivät viidentyyppistä tietoa: inspiraatioon liittyvä tietoa, visuaalista informaatiota, teknistä tietoa, markkinointiin ja urasuunnitteluun liittyvää sekä taidemaailman kehityksessä mukana pysymiseen liittyvää tietoa. Tätä luokittelua Hemmig (2008, 355) pitää kuvataiteilijan tiedonhankinnan yleisenä mallina.

Hemmigin malli (2009) on kuitenkin kapea, ja perustuu varsin vähäiseen empiriaan. Lisäksi viimeksi kuluneen vuosikymmenen aikana on tapahtunut merkittäviä mm. informaatioympäristöön liittyviä muutoksia, jotka vaikuttavat kuvataiteilijan tiedonhankintaan.

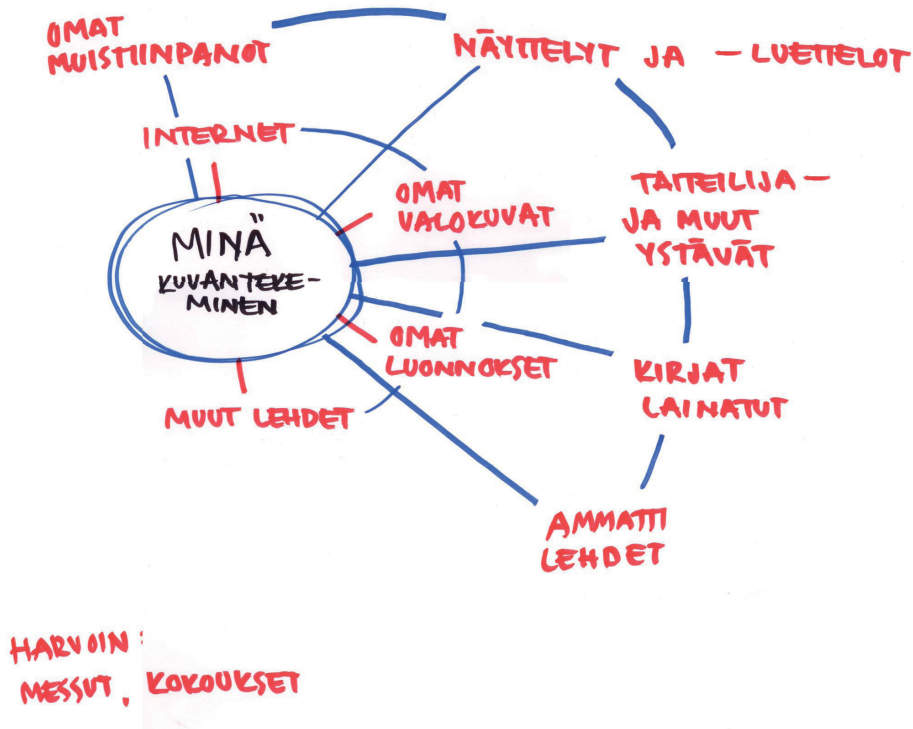
Tutkimuksessani selvitän, miten tilanne on muuttunut vuosikymmenen aikana. Työhypoteesina on, että aiemmin mainitut megatrendit vaikuttavat merkittävästi kuvataiteilijoiden työtehtäviin liittyvään informaatiovuorovaikutukseen.

Tutkimusmenetelmä

Tutkimusaineisto koostuu kahdesta haastatteluaineistosta, joista ensimmäinen on kerätty vuonna 2009 (Ruotsalainen, 2012) ja toinen kerätään syksyllä 2022. Haastateltavina on joukko maamme eturivin kuvataiteilijoita, jotka edustavat kuvataiteen keskeisiä aloja: taidemaalausta, kuvanveistoa ja taidegrafiikkaa. Aineiston keruun toisessa vaiheessa haastatellaan samat osallistujat. Tutkimusmenetelmänä on puolistrukturoitu haastattelu. Haastatteleamalla kuvataiteilijoita heidän työympäristöissään voidaan paljastaa tutkimusaiheesta yksityiskohtia, jotka eivät muilla keinoin avautuisi.

Haastateltavia pyydetään piirtämään oma informaatiohorisonttinsa. T. D. Wilsonin mukaan tietokäyttämisen muodostavat toiminnot, joiden kanssa yksilö joutuu tekemisiin, kun hän tiedostaa omat tiedontarpeensa, hakee käyttötarkoitukseensa soveltuvaa informaatiota ja käyttää tai siirtää löytämänsä informaatiota. Tietokäyttämisen on kokonaisuus, joka

ilmentää ihmisen käyttäytymistä suhteessa tiedonlähteisiin ja tiedonhankinnan kanaviin. Se on osa viestintäkäyttäytymistä ja koostuu tietokäyttäytymisestä, tiedonhankintakäyttäytymisestä ja tiedonhakukäyttäytymisestä (Wilson 1999, 262).

Kuva 1. Taidegraafikon informaatiohorisontti.

Tutkimuksen implikaatiot

Tutkimus tuottaa uutta tietoa digitalisoitumisen ja kuvallisen käänteen vaikutuksista luovassa visuaalisessa työssä. Tiedonhankinnan malli auttaa ymmärtämään, miten erilaisissa työprosessin vaiheissa tiedontarpeet ja tietotyypit vaihtelevat. Tämä parantaa mahdollisuuksia tarjota tarkemmin tietoa joko palveluna (informaatiopalvelut) tai automaattisesti (suosittelevat järjestelmät).

Visuaalisen informaation määrittely kuvataiteilijoiden työn kontekstissa lisää ymmärrystä mm. siitä, miten visuaalinen tieto tulisi kuvailla. Tämä on

kiinnostavaa esimerkiksi tekoälyn ja konenäön tuottamien kuva-analyysien laadun arvioimisen näkökulmasta.

Syvennän aiemman tutkimukseni tietoja ja kehitän kuvataiteilijoiden tiedonhankinnan tieteellistä prosessimallia, jonka avulla voidaan tarkastella meitä jokaista koskettavaa muutosta kuvien vallan lisääntyessä.

Lähteet

- Cobbledick, S. (1996). The Information seeking behavior of artists: exploratory interviews. *The Library Quarterly*, 66(4), 343–372. <https://doi.org/10.1086/602909>
- Hemmig, W. S. (2009). An Empirical study of the information-seeking behavior of practicing visual artists. *Journal of Documentation*, 65(4), 682–703. <https://doi.org/10.1108/00220410910970302>
- Hemmig, W. S. (2008). The Information-seeking behavior of visual artists: a literature review. *Journal of Documentation*, 64(3), 343–362. <https://doi.org/10.1108/00220410810867579>
- Mietzner, U., Meyers, K., & Pelm, N. (Eds.) (2005). *Visual History. Images of Education*. Peter Lang.
- Ruotsalainen, H. (2010). "Harvan työprosessi on niin ameebomainen" – Kuvataiteilijan tietokäyttäytyminen [Pro gradu –tutkielma, Tampereen yliopisto]. Trepo. <https://urn.fi/urn:nbn:fi:uta-1-20911>
- Ruotsalainen, H. (2012). Kuvataiteilijoiden tietokäyttäytyminen työprosessin aikana. *Informaatiotutkimus*, 31(2). Noudettu osoitteesta <https://journal.fi/inf/article/view/6750>
- Ventrella, F. (2015). Visual Turn. Teoksessa J. Wright (Ed.), *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences*. Elsevier.
- Wilson, T. D. (1999). Models in information behavior research. *Journal of Documentation*, 55(3), 249–270. <https://doi.org/10.1108/EUM0000000007145>